

УДК: 376.36

ФУНКЦІОНАЛЬНІ ЕТАПИ ДИФЕРЕНЦІЙОВАНОЇ ЛОГОКОРЕКЦІЇ

Савінова Н. В., vortex3004@rambler.ru

Сучасний диференційований підхід до корекції порушень розвитку (Л.Баряєва, В.Бондар, Л.Вавіна, В.Воронкова, О.Денісова, О.Єкжанова, І.Єременко, В.Засенко, А.Капустін, Л.Кобріна, С.Миронова, В.Синьов, О.Стребєлева, В.Тарасун, М.Шеремет та ін.) передбачає: диференційовану, корекційно-спрямовану профілактику; урахування типологічних відмінностей у мовленнєвому та психічному розвитку; перспективне орієнтування на потенційні можливості дітей із обмеженими можливостями здоров'я; поєднання диференційованого та індивідуального підходу в процесі корекції; диференційований підхід до організації, змісту, мовленнєвого та психічного розвитку дошкільників із обмеженими можливостями здоров'я; організацію загальноосвітнього простору; єдність корекційного та розвивального навчання.

Успішність диференційованої логопедичної корекції залежить від можливостей дитини з ТПМ щодо сприйняття, осмислення нової інформації та активного провадження її на практиці. Розвиток мовлення передбачає цілеспрямований вплив соціального оточення, певну послідовність етапів, тісно пов'язаних між собою, тісний зв'язок із навчанням, їх нерозривність та онтогенетичну зумовленість [1, 2, 3, 4].

Система диференційованої логопедичної корекції мовленнєвої діяльності дітей із ТПМ представляється як комплекс принципів, методів, форм, прийомів, способів та засобів корекційно-розвивального навчання. Це зумовлює створення спеціально організованого освітнього простору, в якому центральне місце займає взаємодія логопеда та дитини.

В умовах корекційно-розвивального середовища за сприятливих умов організації диференційованого логопедичного впливу і компенсації порушень різних функціональних систем (моторики, психіки), відбувається формування якісних змін вікових новоутворень

та позитивних відносин між дитиною та соціальним оточенням.

Діагностика, корекція, формування, розвиток, компенсація порушень мовленнєвої діяльності та різних функціональних систем представляють взаємопов'язані структурні компоненти системи як поетапного, цілісного, безперервного, спеціально організованого, диференційованого логопедичного навчально-корекційного процесу.

Організації успішної й результативної диференційованої корекційно-розвивальної роботи сприяють наступні *дидактичні* умови: адекватність мовленнєвих та пізнавальних задач віку дитини; відповідність індивідуальної мовленнєвої задачі колективній; надання дитині права вибору індивідуального варіанту рішення мовленнєвої задачі; формування у дитини мотивації до самостійного вирішення запропонованого мовленнєвого завдання; забезпечення цілісного впливу педагогічного процесу на особистість дитини; розширення традиційних видів діяльності та збагачення її новим змістом з метою збільшення пасивного та активного словника та знань про довкілля; опора на предметно-практичну діяльність та рухову активність за умов вербалізації та інтелектуалізації мовленнєвої діяльності дитини; адаптація засобів педагогічного процесу до особливостей пізнавальної діяльності дітей; створення розвивального та мовленнєвого середовища для вирішення завдань з формування нормативного мовлення; використання спеціальних корекційних прийомів для створення емоційно-позитивного настрою; індивідуалізація та диференціація навчання; актуалізація попереднього досвіду; реалізація компетентісного підходу; використання інтерактивних технологій навчання; теоретико-практична підготовка всіх учасників навчально-корекційного процесу.

Технологічні умови – оцінювання умінь та навичок дитини на початку та в кінці навчально-корекційної взаємодії, організація індивідуальних та дуетних занять, максимальне

використання ігрових прийомів та сюрпризних моментів тощо.

Суб'єктивні умови – це організація тісного взаємозв'язку між логопедом та батьками, урахування стану емоційно-вольової сфери батьків та дитини, ступеня тяжкості дефекту, рівня пізнавальних здібностей.

Реалізація системи диференційованої логопедичної корекції мовленнєвої діяльності у дітей дошкільного віку з ТПМ передбачає декілька рівнів допомоги: пояснення, представлення зразків виконання завдання, використання наочного матеріалу та технічних засобів навчання, пояснення значень нових слів, відображене промовляння, навідні запитання, підказка, вказівка тощо.

Диференційована логопедична корекція передбачає три взаємопов'язані етапи: *діагностико-пропедевтико-репродуктивний*, *діяльнісно-диференційований* та *інтерпретаційно-нормативний*. Змістовими лініями кожного етапу відповідно визначено: аналітично-смыслову, репродуктивно-відтворюючу, інтерпретаційно-пошукову діяльність.

Протягом першого етапу – *діагностико-пропедевтико-репродуктивного* – відбувається підготовка дітей із тяжкими порушеннями мовлення до самостійного репродукування та інтуїтивного узагальнення певних мовленнєвих умінь і навичок, формування індивідуального корекційного освітнього маршруту в окресленому мовленнєвому просторі, “зони психологічного комфорту” та освітньо-корекційного розвивального середовища, підбір необхідного мовленнєвого, дидактичного, наочного матеріалу для здійснення диференційованого підходу у процесі формування нормативних мовленнєвих умінь і навичок дітей із ТПМ.

На *першому етапі* необхідно передбачати наступні спеціальні педагогічні умови: адаптація засобів навчання до особливостей мовленнєвої та пізнавальної діяльності дітей; створення розвивального та мовленнєвого середовища для реалізації запланованих мовленнєвих завдань відповідно до рівнів мовленнєвого розвитку дітей із ТПМ; використання спеціальних корекційних прийомів, які сприяють створенню емоційно-позитивного настрою в процесі логопедичної

корекційно-розвивальної взаємодії.

На *другому етапі* – *діялісно-диференційованому* – відбувається адаптація дітей до умов диференційованого корекційного логопедичного впливу, закладання основ мовленнєвої унормованості, стимулювання до вживання нормативних моделей, формування умінь і навичок виконувати завдання за аналогією, словесною інструкцією, активізація мовленнєво-репродуктивної та оцінно-контрольної діяльності, формування мовленнєвої діяльності за індивідуальними програмами з урахуванням структури дефекту та особливостей його прояву у дітей дошкільного віку із тяжкими порушеннями мовлення, накопичення практичного досвіду і практичних (дотеоретичних) знань, забезпечення ефективності процесу диференційованого корекційно-розвивального логопедичного впливу.

Спеціальні педагогічні умови: використання різноманітного оцінювання (вербального та невербального) результатів діяльності дітей із ТПМ; розширення комунікативної тематики, використання художнього слова, відео та аудіо записів, мовленнєвих ігор різноманітної тематики.

На *третьому етапі* *інтерпретаційно-нормативному* відбувається закріплення навичок нормативного мовлення дітей у різних видах діяльності, оцінювання результатів мовленнєвої діяльності по запропонованим еталонам (зразками мовлення логопеда, нормативними моделями мовлення, представленими з використанням інформаційно-комунікаційних технологій та технічних засобів навчання, вимогами), перенесення набутих мовленнєвих навичок з ігрової діяльності в повсякденне спілкування.

Спеціальні педагогічні умови, які забезпечуватимуть ефективність та результативність роботи на *третьому етапі*: актуалізація попереднього досвіду в різних комунікативних ситуаціях, максимальне залучення дітей із ТПМ до драматизації художніх творів та казок, вербальна інтерпретація нових вербальних утворень.

Проілюструємо прикладами з формування словотворчого компонента мовленнєвої діяльності. На *першому етапі* – *діагностико-пропедевтико-репродуктивному*

здійснювалася підготовка до самостійного визначення на слух нормативного варіанту твірного або похідного слова, словотворчого форманту з допомогою педагога та самостійно при використанні завдань відповідно до рівня розвитку мовленнєвих можливостей дитини з важкими порушеннями мовлення в ході занять та ігор навчально-корекційної спрямованості.

До кожного етапу розроблено систему занять ("Подорож у країну нових слів", "Я граю зі словами", "Клубочок слів", "Казка на новий лад" тощо), ігрових мовленнєвих вправ, ситуацій, ігор, які містять диференційовані завдання з

формування практичних навичок самостійного визначення твірних та похідних слів, репродукування за зразком нормативних похідних слів із опорою на наочність. З цією метою нами було розроблено цикл тематичних ігор-занять. На всіх заняттях ми спонукали дітей до виконання різноманітних завдань, повторення нормативних словотворчих еталонів за логопедом, ігровими та казковими героями, однолітками.

Провідною формою роботи на *першому етапі* були дуетні (2 дитини) та індивідуальні (1 дитина) заняття. Наведемо приклади занять.

Цикл тематичних ігор-занять "Подорож у країну нових слів" Індивідуальне заняття-гра "Клубочок слів"

Мета: навчити дітей із ТПМ визначати на слух похідне слово зі словотвірної ланцюжку або словотвірної пари, формувати оцінно-контрольні дії.

Матеріал: дидактичні картинки із зображенням різних предметів, 2 ляльки, 2 клубочки, різнокольорові нитки, сигнальні смайлики.

Хід заняття:

Логопед повідомляє, що сьогодні випадково на заняття завітали дві подруги-ляльки Олеся та Оксана. Вони сперечаються, хто краще навчився розпізнавати на слух похідне слово. А ми мусимо їх примирити. Пропоную провести змагання. Виходить, що тобі необхідно по черзі позмагатися з Олесєю та Оксаною. Для цього я підготувала 2 клубочки та різнокольорові нитки. За кожну правильну відповідь ти й Олеся (Оксана) отримаєте кольорову ниточку, що дасть можливість збільшити клубочок. Чий клубочок вийде більший, той і переміг.

Умова: якщо ти перша виконуєш завдання, то потім – Олеся (Оксана) повідомляють мені на вухо свій варіант, а я його озвучую. Ти слідкуєш і перевіряєш правильність виконання завдання нашими гостями за допомогою сигнальних смайликів. Правильно – смайлик з посмішкою, а неправильно – засмучений.

Логопед виділяє інтонаційно правильний варіант відповіді.

Аналіз результатів та підсумок заняття.

Варіанти завдань.

Словотвірні пари:

Рука – **рукав**, школа – **школяр**, море – **моряк**, лікар – **лікарня**, банк – **банкир**, сир – **сирок**, дуб – **дубок**, ліс – **лісок**, гриб – **грибок**.

Словотвірні ланцюжки:

Куц, **кущик**, куцище, куцисько; вітер, **вітерець**, вітрило, вітрище; сонце, **сонечко**, соняшник;

Методичний коментар:

Застосовувати на занятті завдання рекомендуємо залежно від встановленого попередньо при діагностиці рівня сформованості словотвірних знань, умінь і навичок у дитини з ТПМ.

Диференційовані завдання

Високий рівень – самостійно виконує всі завдання на визначення похідного слова, представляє зразок для наслідування, пояснює значення слів, складає з ними речення, оцінює відповіді;

Достатній рівень – після представленого логопедом зразка та пояснення виконує самостійно завдання, представлені у словотвірних парах та словотвірних ланцюжках, пояснює значення слів та послідовність виконання завдання, представляє правильний зразок для наслідування, оцінює відповіді;

Середній рівень – виконує за аналогією всі завдання, представлені у словотвірних парах, виконує перше завдання спільно з логопедом, або разом із дитиною з високим рівнем мовленнєвого розвитку, пояснює послідовність виконання завдання та зміст слів, оцінює правильність відповіді;

Низький рівень – виконує всі завдання, представлені у словотвірних парах, при цьому перші три завдання дитина виконує за логопедом, повторюючи представлений нормативний зразок, наступні завдання виконує за аналогією (можлива підказка або вказівка дорослого), повторює значення нових слів та послідовність завдання, оцінює відповідь.

Індивідуальне заняття-гра “Казка на новий лад”.

Мета: навчити дітей із ТПМ визначати на слух твірне слово зі словотвірної пари, формувати оцінно-контрольні дії.

Матеріал: дидактичні картинки із зображенням різних предметів, сигнальні смайлики, м'яка іграшка.

Хід заняття:

Логопед:

До нас на заняття завітав не великий Лис, а маленьке ... Лисеня.

Я пропоную уважно послухати про нього казочку. Протягом усієї казочки як тільки почуєш слово **Лис**, то плескай у долоні.

– Жили собі були Батько-лис, Мама-лисиця та Лисеня. Пішли Батько-лис та Мама-лисиця до Чоловіка собі на вечерю курей підготувати. Суворо наказали маленькому Лисеняті нікуди не вилазити, але він їх не послухав. Вийшов на дорогу, а там його спіймав Чоловік. Відніс Чоловік Лисеня в торбинці додому. Вдома він поклав торбину із Лисеням на підлогу. Набридло Лисеняті лежати в торбинці, захотілося до Батька-лиса, Мами-лисиці, от він і виліз. Подійшов та й відчинив двері. Побігло Лисеня по дорозі, а там його вже чекають Батько-лис та Мама-лисиця. Все ж таки дома краще!

- Послухай уважно слова:

- *Лис – лисиця, лис – лисеня.* Слова *лисиця, лисеня* утворилися від слова **лис**.

- Від якого слова утворилося слово *лисиця*?

- Від слова **лис**.

- Отже, слово **лис** є таким словом, від якого можуть утворитися нові слова **лисиця та лисеня**.

Дитина за допомогою сигнальних смайлів оцінює правильність виконання завдання. Правильно – смайлик з посмішкою, а неправильно – засмучений.

Диференційовані завдання

Високий рівень – виконує всі варіанти завдання, запропоновані логопедом у словотвірних парах за сюжетом казки, пояснює послідовність виконання завдання, зміст нових слів, представляє зразок для наслідування; оцінює відповідь;

Достатній рівень – після представленого логопедом зразка виконує 1 завдання, інші завдання, представлені у словотвірних парах за сюжетом казки – з допомогою логопеда, пояснює послідовність виконання завдання, значення нових слів, оцінює правильність виконання завдання;

Середній рівень – після зразка виконання аналогічного завдання, представленого вчителем-логопедом, виконує за аналогією завдання, представлені у словотвірних парах за сюжетом казки за поясненням, зразком логопеда, після пояснення логопеда повторює послідовність виконання завдання.

Низький рівень – виконує завдання за аналогією, за логопедом, дитиною, повторюючи представлений нормативний зразок, спільно з логопедом повторює послідовність виконання завдання, не запам'ятовує нові слова, не може оцінити відповіді.

Дуетне заняття “Я граю зі словами”

Мета: навчити дітей із ТПМ визначати на слух твірне слово зі словотвірної пари, формувати оцінно-контрольні дії.

Матеріал: сюжетні картинки до казки, м'які іграшки Левеня та Їжачок.

Хід заняття:

Логопед: “Я пропоную Вам сьогодні пограти зі словами та розібратися, яке слово твірне, а яке похідне. Нагадаю, що твірне – це те, від якого утворилося нове слово, а похідне – це нове, яке щойно утворилося від твірного”.

Я пропоную Вам по черзі бути експертами разом із нашими гостями Левиком та Їжачком і оцінювати правильність виконання завдання, які підготували для нас казки-мініатюри.

Завдання: – Послухайте уважно казку, у словотвірній парі **лев-левик** знайдіть твірне слово. При повторному читанні твірне слово позначайте синьою сигнальною карткою. Експерт уважно слідує та підтверджує карткою правильність виконання завдання: синя картка – правильно, а червона – неправильно.

Заняття-казка-мініатюра “Мандрівка Левика”

Мета: навчити дітей із ТПМ визначати на слух твірне слово зі словотвірної пари *лев-левик*, формувати оцінно-контрольні дії.

Матеріал: сюжетні картинки до казки, м'які іграшки Левеня та Їжачок.

Хід заняття:

Жили собі були тато-**Лев** та синочок-Левик. Одного разу маленькому Левіку набридло бути Левиком, а захотілося стати пташкою. Татові-**Леву** навіть цікаво стало, що з того вийде. Підійшов Левик до урвища над рікою і, не вагаючись, стрибнув униз. Летів Левик, летів між качок і ластівок, і у нього дуже добре виходило бути пташкою. Але раптом – раз! – і Левікові довелося стати рибкою, тому що він упав у річку.

– Бр-ррр, – подумав Левик, опинившись у воді, – наступного разу, коли буду перетворюватися на пташку, дочекаюся, щоб вода у річці потеплішала...

А мудрий тато-**Лев**, Цар звірів, посміхаючись сказав: “Ото й добра наука, синок!”...

Заняття-казка-мініатюра “Їжачок і Кактус”

Мета: навчити дітей із ТПМ визначати на слух твірне слово зі словотвірної пари *їж-їжачок*, формувати оцінно-контрольні дії.

Матеріал: сюжетні картинки до казки, м'яка іграшка Їжачок, Кактус.

Хід заняття:

Їжачок побачив одного разу Кактуса й дуже здивувався. “Ото їж! – подумав Їжачок, а потім не стримався і почав сміятися: “Чого це ти, їж, такий зелений? Ти що, крокодила проковтнув?” Кактус на це нічого не відповів, а тільки подумав: “Ото й смішний цей Їжачок! Хіба я їж? Мабуть, Їжачок довго на сонці не був, що такий сірий”. Так і не порозумілися.

Диференційовані завдання

Високий рівень – виконує завдання, запропоновані логопедом, представлені у словотвірних парах за сюжетом казки, виділяючи твірне слово, представляє зразок виконання в дуєті, пояснює послідовність виконання завдання, здійснює самооцінку та самоконтроль, взаємооцінку та взаємоконтроль;

Достатній рівень – виконує самостійно всі завдання, представлені у словотвірних парах за сюжетом казки, спираючись на вказівку логопеда, представляє зразок виконання в дуєті, пояснює правильність виконання завдання, здійснює самооцінку та самоконтроль, взаємооцінку та взаємоконтроль;

Середній рівень – за поясненням, зразком та інструкцією до виконання аналогічного завдання, яку представляє вчитель-логопед до кожного варіанта, виконує за аналогією всі завдання за сюжетом казки, повторюючи зразок дитини з вищим рівнем мовленнєвого розвитку, визначає послідовність виконання завдання, оцінює правильність виконання завдання;

Низький рівень – виконує завдання, представлені у словотвірних парах, при цьому перше завдання виконує за аналогією, повторюючи представлений нормативний зразок, потім – виконує наступні завдання за аналогією, інструкцією та підказкою логопеда та іншої дитини з вищим рівнем мовленнєвого розвитку, оцінює правильність виконання завдання.

Дуетне заняття “Віночок слів”

Мета: навчити визначати похідне слово зі словотворчого ланцюжку, формувати оцінно-контрольні дії.

Матеріал: сюжетні картинки до казки, сигнальні смайли.

Хід заняття:

– Доброго дня, діти! Сьогодні я розповім Вам випадок, який стався з прекрасним Кущиком Троянди, який як і всі ми, мріяв мати вірних друзів.

Жив-собі був у садку Кущик Троянди. Сумно йому було рости без друзів і сусідів. Вирішив Кущик Троянди заспівати своїми листочками та пелюсточками пісеньку та запросити у гості того, з ким би він зміг товаришувати.

Але раптом Кущик Троянди почув, що йому хтось відповідає. Виходить, що це велике Чарівне дерево почуло його та вирішило бути другом прекрасного Кущика Троянди.

– Хто ти і чому так сумно співаєш?

Розгубився Кущик Троянди: “Я не пам’ятаю, як мене звати! Кущ, кущик, кущище, кущисько? Як?”

– Доведеться, діти, нам йому допомогти. Як правильно треба назвати?

Діти вибирають нормативний варіант із запропонованих *кущ, кущик, кущище, кущисько* та оцінюють відповіді один одного. Веселий смайлик – правильно, а сумний – не правильно.

– Дякую, діти за допомогу! Порадьте, будь ласка мені, як тепер мені правильно звернутися до нового друга: дерево, деревце, деревище, деревисько.

Діти вибирають нормативний варіант із запропонованих **дерево, деревце, деревище, деревисько** та оцінюють відповіді один одного. Веселий смайлик – правильно, а сумний – не правильно.

На пісеньку Кущика Троянди відгукнулося тепле Сонечко. Як його правильно називати?

Діти допомагають вибрати правильне слово зі словотвірного ланцюжка: *сонце, сонечко, соняшник* та оцінюють відповіді один одного. Веселий смайлик – правильно, а сумний – не правильно.

А тут ще й легенький Вітерець обіззавсь. Як його правильно називати?

Діти допомагають вибрати правильне слово зі словотвірного ланцюжка: *вітер, вітерець, вітрило, вітрище* та оцінюють відповіді один одного. Веселий смайлик – правильно, а сумний – не правильно.

Зрадів Кущик Троянди, що тепер йому не доведеться сумувати. Давайте запросимо й до нас у гості друзів Кущика Троянди. Кого саме? Чарівне Дерево, Тепле Сонечко, Легенький Вітерець.

Диференційовані завдання

Високий рівень – виконати самостійно всі завдання на визначення похідного слова зі словотворчого ланцюжка, запропоновані логопедом за сюжетом казки, надати правильний зразок виконання, пояснити послідовність виконання завдання, здійснити самооцінку та самоконтроль, взаємооцінку та взаємоконтроль;

Достатній рівень – виконати самостійно всі завдання, представлені у словотвірних парах за сюжетом казки, спираючись на вказівку або (за необхідністю) підказку логопеда, пояснити послідовність, представити правильний зразок для наслідування, здійснити самооцінку та самоконтроль, взаємооцінку та взаємоконтроль;

Середній рівень – за зразком та інструкцією до виконання аналогічного завдання за аналогією виконати всі завдання за сюжетом казки, повторити за зразком послідовність виконання завдання, оцінити відповідь;

Низький рівень – виконати завдання, представлені у словотвірних парах, після повторного читання та пояснення значень незнайомих слів, при цьому перше завдання дитина виконує за аналогією, з логопедом, повторюючи представлений нормативний зразок, наступні завдання виконати за аналогією, інструкцією та підказкою логопеда, зразком дитини з більш високим рівнем мовленнєвого розвитку, оцінити відповідь.

Після проведення серії занять на визначення твірного та похідного слів, ми вважаємо за потрібне провести певну серію занять на визначення на слух відповідності або невідповідності різних частин мови (іменників, прикметників, дієслів) мовним стандартам та продовжувати формувати оцінно-контрольні дії.

До кожного етапу диференційованої логокорекції мовленнєвої діяльності дошкільників із тяжкими порушеннями мовлення розробляється система занять, ігрових мовленнєвих вправ, ситуацій, ігор, які обов’язково містять індивідуалізовані завдання.

Література

1. Собо́тович Е. Ф. Принципы дифференцированной работы по устранению недостатков фонематического развития у детей с неправильным произношением / Е. Ф. Собо́тович // VI научн. Сессия по дефектологии. – М., 1971. – С.457-458.
 2. Тарасун В. В. Логодидактика: навч. посіб. для вищ. навч. закл. / В. В. Тарасун. – К. : Вид-во Нац. пед. ун-ту імені М. П. Драгоманова, 2004. – 348 с. 3. Шеремет М. К. Лінгвістичні, психологічні і дидактичні основи навчання української мови / М. К. Шеремет // Педагогіка та методики: спеціальні. Збірник наукових праць. – К., 2000. – С.69-79. 4. Шеремет М. К., Пахомова Н. Г. Формування мовленнєвої готовності дітей старшого дошкільного віку з порушеннями мовлення до навчання в школі: Навчально-методичний посібник / М. К. Шеремет, Н. Г. Пахомова. – К. : НПУ ім. М. Драгоманова, 2009. – 127 с.

References

1. Sobotovich E. F. Printsipy differentsirovannoy raboty po ustraneniyu nedostatkov fonematcheskogo razvitiya u detey s nepravilnyim proiznosheniem / E. F. Sobotovich // VI nauchn. sessiya po defektologii. – M., 1971. – S.457-458. 2. Tarasun V. V. Logodidaktika: navch. posib. dlya visch. navch. zakl. / V. V. Tarasun. – K. : Vid-vo Nats. ped. un-tu imeni M. P. Dragomanova, 2004. – 348 s. 3. Sheremet M. K. Lingvistichni, psihologichni i didaktichni osnovi navchannya ukraïnskoï movi / M. K. Sheremet // Pedagogika ta metodiki: spetsialni. zbirnik naukovih prats. – K., 2000. – S.69-79. 4. Sheremet M. K., Pahomova N. G. Formuvannya movlennevoyi gotovnosti ditey starshogo doshkilnogo viku z porushennyami movlennya do navchannya v shkoli: Navchalno-metodichniy posibnik / M. K. Sheremet, N. G. Pahomova. – K. : NPU im. M. Dragomanova, 2009. – 127 s.

Савінова Н.В. Функціональні етапи диференційованої логокорекції

У статті розглядається проблема диференційованої логопедичної корекції мовленнєвої діяльності дітей із тяжкими порушеннями мовлення як комплекс принципів, методів, форм, прийомів, способів та засобів корекційно-розвивального навчання. Це зумовлює створення спеціально організованого освітнього простору, в якому центральне місце займає взаємодія логопеда та дитини. Автор розкриває зміст трьох взаємопов'язаних етапів диференційованої логопедичної корекції: діагностико-пропедевтико-репродуктивного, діяльнісно-диференційованого та інтерпретаційно-нормативного, змістовими лініями яких відповідно є аналітично-сміслова, репродуктивно-відтворююча, інтерпретаційно-пошукова діяльність.

Функціональність етапів проілюстровано прикладами з формування словотворчого компонента мовленнєвої діяльності, де на першому здійснювалася підготовка до самостійного визначення на слух нормативного варіанту твірного або похідного слова, словотворчого форманту з допомогою педагога та самостійно при використанні завдань відповідно до рівня мовленнєвих можливостей дитини з тяжкими порушеннями мовлення в ході занять та ігор навчально-корекційної спрямованості.

Ключові слова: диференційована логопедична корекція, дитина з тяжкими порушеннями мовлення, функціональні етапи диференційованої логопедичної корекції

Савінова Н.В. Функциональные этапы дифференцированной логокоррекции

В статье рассматривается проблема дифференцированной логопедической коррекции речевой деятельности детей с тяжелыми нарушениями речи как комплекс принципов, методов, форм, приемов, способов и средств коррекционно-развивающего обучения. Это предопределяет создание специально организованного образовательного пространства, в котором центральное место занимает взаимодействие логопеда и ребенка. Автор раскрывает содержание трех взаимосвязанных этапов дифференцированной логопедической коррекции: диагностико-пропедевтико-репродуктивного, деятельностно-дифференцированного и интерпретационно-нормативного, смысловыми линиями которых соответственно являются аналитически-смысловая, репродуктивно-воспроизводящая, интерпретационно-нормативная деятельность.

Функциональность этапов проиллюстрировано примерами по формированию словообразовательного компонента речевой деятельности, где на первом этапе осуществлялась подготовка к самостоятельному определению на слух нормативного варианта образующего или производного слова, словообразовательного форманта с помощью педагога и самостоятельно при использовании задач в соответствии с уровнем речевых возможностей ребенка с тяжелыми нарушениями речи в ходе занятий и игр учебно-коррекционной направленности.

Ключевые слова: дифференцированная логопедическая коррекция, ребенок с тяжелыми нарушениями речи, функциональные этапы дифференцированной логопедической коррекции

Savinova N.V. Functional stages differentiated speech therapy correction

The article deals with the problem of differentiated logopedic correction of speech activity of the children with severe speech disorders as a set of principles, methods, forms, and ways of correction and development education. It determines the creation of specially organized educational space, in which the central place is occupied by the interaction of a speech therapist and the child. The author reveals the contents of three interconnected stages differentiated logopedic correction: diagnostic-propedeutics-reproductive, activity-differentiated and interpretational-normative, semantic lines which are, respectively, analytically-semantic, reproductive-reproducing, interpretational-regulatory activities.

The functionality stages illustrated by the examples by the formation of word-forming component of speech activity, where the first stage is preparing for self-determination at the hearing normative version constituting or derived words, derivational formant with the help of the teacher and yourself by using tasks in accordance with the level of the voice capabilities of a child with severe speech disorders during the course of games and educational-correctional orientation.

Keywords: differentiated speech therapy correction, child with severe speech disorders, functional steps differentiated logopedic correction

Стаття надійшла до редакції 01.03.2016 р.

Статтю прийнято до друку 11.03.2016 р.